

OKTÓBER

Keď v októbri prídu mrazy,
január nás teplom zblaží,
a ak je na stromoch lístie,
tuhá zima príde iste.

Babie leto slnko vráti,
no jeho čas sa už kráti.
Vtáci brázdia nebo zriedka
iba vrana v poli škrieka,
veští nám, že je čas siať,
by sme na rok mohli žať.
Dedkom, babkám, žiadne spory,
patrí ten čas októbrový,
nechali nám pekné zvyky,
i poučné pranostiky –
jednu z nich si prečítaj
a múdro ju zachovaj:
Do svätého Lukáša ruky v práci maj,
no po tomto svätcovi oddýchnuť im daj.
A. Škurlová

Z REDAKČNÉHO STOLA

A je opäť tu. Október, plný farieb, jesenných vôní, padajúceho lístia a jeho horkastej vône. Pripomína, že čas má svoje pravidlá. Dovolí rásť, rozkvitať do krásy i úžitku, prinúti však aj odkvitnúť, keď príroda vydala svoje plody.

Podobne je to aj ľudí. Október preto nie náhodou patrí starším. Tým, ktorí po celý život pracovali, prinášali úrodu vo svojej profesii či rodine. Teraz je čas, kedy by si mali, smeli oddýchnuť. Majú na to plné, zaslúžené právo. Majme to všetci na pamäti, veď napokon, všetci smerujeme od detstva cez dospelosť k starobe. Dovoľme seniorom dôstojne užívať jeseň života. Nech nemajú pocit zbytočnosti. Nech sa nestretávajú s posmechom mladých, s ich neúctou či dokonca slovnými útokmi. Malo by nám všetkým prekážať, keď sa na obrazkách objaví reklama so staručkou matkou či otcom na pleciah detí. Veď slovenská realita bola a ešte stále je iná. Starí rodičia málokedy sú „na krku“ svojich detí, naopak, oni sú tí, ktorí sa až do skonania starajú, ako sa im žije, pomáhajú deťom, vnúčatám, podieľajú sa na chode ich domácností, ak na to majú možnosť.

Spomeňme si na to možno častejšie práve v októbri – Mesiaci úcty k starším.

Redakcia

Otázky pre náš MsÚ

Ing. Emil Mati, vedúci Oddelenia výstavby mesta

1./ Na poslednom plenárnom zasadnutí MsZ dňa 19. septembra poslanci schválili predaj pozemku pri bloku S na výstavbu garáží. Mohli by ste našich čitateľov pouinformovať, kto mal o tieto pozemky záujem, za akú cenu a v prospech koho boli schválené, kto bude realizovať projektovú prípravu a samotnú výstavbu?

V jarných mesiacoch roku 2005 Mesto Giraltovce zverejnilo obvyklým spôsobom (verejné vitríny, mestský rozhlas) zámer odpredať pozemkov pri bytovom dome bl. S Fučíkova ulica na výstavbu prevádzkovej budovy Mestského bytového podniku s.r.o. Giraltovce a garáží pre osobné automobily.

O pozemky prejavili záujem Mestský bytový podnik s.r.o. Giraltovce a obyvatelia bl. S. Predajná cena je 400,-Sk/m². Pozemok o výmere cca 500 m² bol schválený Mestskému bytovému podniku s.r.o. Giraltovce a pozemky pre garáže vo výmere 20 m² pre jednu garáž vedenie Mesta Giraltovce navrhne Mestskému zastupiteľstvu mesta Giraltovce na odpredaj občanom Ján Sušínska, Peter Juhas, Mária Miheličová, Vladimír Šoltés, Pavol Mašlej, Mária Kapel'uchová, Darina Hliboká po vypracovaní geometrického plánu. Vzhľadom na skutočnosť požiadavky spoluvlastníkov bytového domu bl. S o odplatu za vecné bremeno zodpovedajúce právu umiestnenia verejného teplovodného potrubia pod stropom I.PP domu a vzhľadom na požiadavku Mesta Giraltovce, aby garáže boli jednotného architektonického prevedenia kúpnu zmluvu uzatvoríme za podmienok:

- výstavba bude realizovaná jednou odborne spôsobilou osobou (stavebný podnik), ktorej výber zabezpečia spoluinvestori garáží,
- zriadenie vecného bremena zodpovedajúce právu umiestnenia verejného teplovodného potrubia pod stropom I.PP domu bude bezodplatné.

2./ Už niekoľkokrát sme informovali našich čitateľov o kúpe pozemku medzi ANNOU a MsÚ firmou CIPE. Bola táto kúpa už realizovaná? V akom stave je príprava výstavby viacúčelovej budovy na tomto veľmi lukratívnom mieste?

Mestské zastupiteľstvo Mesta Giraltovce schválilo koncom roka 2004 odpredaj pozemku vo výmere cca 1000 m² medzi Obchodným domom ANNA a administratívnu budovu Mestského úradu Giraltovce v prospech firmy CIPE.

Firma CIPE ku dnešnému dňu nepredložila aj na základe opakovaných výziev projektovú dokumentáciu na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby podľa stavebného zákona a stanoviská dotknutých orgánov štátnej správy, nebol vypracovaný geometrický plán na predaj pozemku. Z uvedeného konštatujeme, že podnik CIPE stratil záujem o túto investíciu. Preto vedenie Mesta Giraltovce navrhne Mestskému zastupiteľstvu Mesta Giraltovce uznesenie o schválení odpredaja dotknutého pozemku zrušiť.

3./ Obyvatelia Družstevnej ulice a celého mesta po dokončení výstavby chodníkov majú problém s prístupom na spomínanú komunikáciu. Bude mesto tento problém riešiť?

V mesiaci august sa realizovala oprava povrchu chodníka na uliciach Dukelská a Kukorelliho v časti od Vinárne Geralt (vstup na ulicu Družstevnú) po vstup na ulicu Záhradnú v dĺžke cca 140 m. Na začiatku úpravy chodníka pre zabezpečenie jeho ešte vyhovujúceho sklonu došlo k zúženiu vstupu na Družstevnú ulicu v časti nepriaznivého sklonu vozovky, kedy dochádzalo ku kolízii zadných častí automobilov s niveletou vozovky.

Vzhľadom na uvedené správca komunikácie Mesto Giraltovce o jej nepriaznivom stave vie. Riešením bude rozšírenie a predĺženie vstupu na úkor zelene na pravej strane

komunikácie pri výstupe z Družstevnej na Dukelskú ulicu a chodníka pred schodiskom do I.PP, bývalej budovy Klenoty.

Ing. Ján Čabala, prednosta MsÚ

1./ Mimoriadne krátke zasadnutie MsZ malo na programe plnenie tohtoročného rozpočtu za 1. polrok. Ktoré zmeny nastali v tomto dôležitom dokumente na strane príjmov a výdavkov?

Čerpanie rozpočtu mesta za 1. polrok 2005 na strane príjmov je tvorené daňovými príjmami, nedaňovými príjmami a kapitálovými príjmami. Pri plnení daňových príjmov by som sa zastavil pri položke daň z nehnuteľnosti, ktorá bola plnená k 31.7.2005 na 44,0 %. Z pohľadu percentuálneho plnenia to nie je uspokojivé číslo, ale tu si treba uvedomiť, že v tejto položke je zahrnutých aj cca 800.000,- Sk dlh z predchádzajúcich rokov. Jedná sa o dlhy právnických osôb a firiem, ktoré sú ťažko vymáhateľné z dôvodu prevodu majetku na iné firmy alebo zániku spoločnosti. Výber dane z nehnuteľnosti za rok 2005 u fyzických osôb je plnený zhruba na 80 %, u právnických osôb zhruba na 60 %. To zhruba ukazuje na uspokojivé plnenie tejto položky na rok 2005.

Pri nedaňových príjmoch by som upriamil svoju pozornosť na príjmy z podnikania, a to najmä na príjmy z prenajatých budov, garáží a ostatných zariadení. Aj keď percentuálne je plnenie v poriadku, zostáva pár nájomníkov, ktorí neplatia nájom pravidelne, resp. po ukončení nájmu zostávajú mestu dlžní čiastku za nájom. Na zlepšenie platenia nájmu za nebytové priestory chceme v budúcnosti vypracovať lepšie nájomné zmluvy a právnymi prostriedkami intenzívnejšie vymáhať nájomné.

Na strane výdavkov je percentuálne vyššie čerpanie na položke všeobecný materiál a dopravné, čo súvisí so zabezpečovaním aktivačných činností na území mesta a s ich využitím pri prácach na rekonštrukcii ulice Kukučínova a regulácie potoku vo Francovciach. Tu je potrebné povedať, že táto aktivačná činnosť je na investičných akciách veľmi efektívna (nižšie náklady, využitý pracovný zdroj mesta). Z prečerpaných položiek rozpočtu mesta boli prostriedky na miniihrisko vybudované v areáli futbalového štadióna, k čomu došlo z dôvodu nesprávne interpretovaných pravidiel pre poskytnutie štátnej dotácie z prostriedkov SFZ. Mimo schváleného rozpočtu mesta boli čerpané prostriedky na nákup kopírky pre potreby mestského úradu vo výške 59.000,- Sk a na výstavbu kotelne a plynofikácie školskej jedálne v areáli ZŠ v sume 213.000,- Sk. Príjmy celkom boli plnené za sledované obdobie na 61 %, výdavky boli čerpané na 55,76 %. Na záver k téme mestský rozpočet treba podotknúť, že sú v ňom zapracované príjmy a výdavky škôl a školských zariadení, spoločného obecného úradu zabezpečujúceho prenos výkonu štátnej správy. Vo svojej odpovedi som sa venoval položkám na strane príjmov a výdavkov, ktoré priamo ovplyvňujú zamestnanci mestského úradu. Záverom chcem poznamenať, že rozpočet mesta je celoročný živý dokument, ktorý je ovplyvňovaný rôznymi faktormi, či už v legislatívnej oblasti, ako aj vývojom cien, pohonných hmôt, materiálov a i. A môžu do toho zasiahnuť aj prírodné okolnosti, ako sú povodne a snehové kalamity (následné odstraňovanie škôd mimo rozpočtových kapitol). Preto aj do budúca pri jeho tvorbe treba venovať čoraz väčšiu pozornosť, aby spĺňal požiadavky na rozvoj mesta a na zlepšenie života občanov v meste.

2./ Ako bola využitá suma 1,4 mil. Sk schválená poslancami ako prevod z Fondu rozvoja bývania na využitie rozvojových iniciatív v meste ?

K druhej otázke: suma 1.400.000,- Sk z Fondu rozvoja bývania bola použitá na zakúpenie Materskej školy v Giraltovcích na ul. Záhradnej vo výške 400.000,- Sk a na rekonštrukciu ulice Budovateľskej v čiastke 1 mil. Sk. Tieto finančné prostriedky boli poslancami MsZ schválené ako výpožička z FRB, ktorý tvoria príjmy z odpredaja bytov. Pretože sa nepodarí naplniť príjmy rozpočtu mesta na rok 2005, a to v položke kapitálové príjmy (odpredaj majetku mesta), požiadal primátor mesta Giraltove poslancov MsZ, aby zostatok dlhu vo výške 1.400.000,- Sk schválili ako finančné prostriedky použité v súlade s určením FRB. Takto získané prostriedky sa použijú na úhradu plánovaných kapitálových výdavkov, a to rekonštrukciu miestnych chodníkov a rekonštrukciu ulice Kukučínova.

Za redakciu sa pýtala A. Škurlová

Mestská polícia informuje

1. Dňa 28. júla 2005 v čase o 19.10 h hliadka MsP v spolupráci s hliadkou OO PZ v Giraltovcích zistila spáchanie priestupku proti verejnému poriadku v zmysle ustanovenia § 47 zák. o priestupkoch a proti občianskemu spolunažívaniu v zmysle ustanovenia § 49 zák. o priestupkoch, kde protiprávneho konania sa dopustili obyvatelia Giraltovec a to J.P., M.F. tým, že konzumovali alkoholické nápoje na miestnom trhovisku, odmietali sa podrobiť výzve na opustenie verejného priestranstva a upustenie od konania. Udalosť po zdokumentovaní predložená OÚ Svidník na prejednanie.

2. Dňa 1. augusta 2005 v čase o 20.50 h hliadka MsP na základe telefonického oznamu vo veci podozrenia z krádeže vlámaním do objektu objektu miestnej fotoslužby zadržala na Tehelnej ulici podozrivého z tejto činnosti. Osoba bezodkladne odovzdaná k ďalšej realizácii OO PZ v Giraltovcích.

3. Dňa 13. augusta 2005 v dopoludňajších hodinách sa dopustil priestupku na úseku dopravy občan ČR tým, že nerešpektoval dopravné značenia a opakovane ich hrubo porušil. Za toto konanie mu bola uložená bloková pokuta v zmysle platného sadzobníka pokút v plnej výške. Takéto sankcionovanie bude MsP realizovať častejšie z dôvodu väčšej disciplinovanosti všetkých vodičov.

4. Dňa 19.8.2005 v podvečerných hodinách hliadka MsP zistila počas hliadkovej služby, že na Hviezdoslavovej ulici P.K. a M.K. z Dolného Ohája predávajú poľnohospodárske plodiny bez platného povolenia. Konanie menovaných postihnuté v blokovom konaní.

Mestská polícia touto cestou upozorňuje širokú verejnosť na skutočnosť, že v poslednom období dochádza k častému neoprávnenému vývozu domového odpadu na Kukučínovu ulicu na bývalú skládku TKO. Takáto činnosť je neoprávnenou činnosťou a v prípade zistenia páchatel'a takéhoto skutku bude vec vybavovaná v blokovom konaní, prípadne predložená na prejednanie na príslušný odbor životného prostredia.

Juraj Šima, náčelník MsP

VIETE, ŽE ...

- September nás mal odškodniť za zamračené, pomerne chladné a upršané leto. Ale hoci nás na začiatku ešte štedro pohostil nádielkou húb, ďalej sa už nesprával veľmi priateľsky. Krátke obdobie tepla vystriedalo chladnejšie počasie, časom vytrvalý dážď, nechýbali ani výdatné búrky. A keď koncom druhej dekády teploty radikálne klesli, začali sme už aj s prikurovaním. Posledná dekáda nám však všetkým urobila radosť, niesla sa totiž v tóne prvej vlny babieho leta. Pekné slnečné dni, zato pomerne chladné noci boli na programe v záveru septembra.

- Špeciálna základná škola v novom školskom roku zažiarila v novom šate. K novej opravenej fasáde pribudli aj chodníky, a čo je pre zdravie budovy vari najdôležitejšie, bola realizovaná izolácia celej budovy. Celé dielo zavŕši ešte odvod dažďovej vody betónovými žlabmi, ktoré v súčasnosti inštalujú pracovníci VPP, a úprava terénu (jeho vyrovnanie). Pán riaditeľ Mgr. Kimák – Fejko môže byť so zmenou budovy zaslúžene spokojný, veď jej venoval celé leto. Spolu s ním sa v nej iste bude dobre cítiť 56 žiakov, z ktorých 5 žiakov absolvuje špeciálnu výuku v Dome sociálnych služieb pod vedením novej vyučujúcej Mgr. Martiny Vertalovej.

- Plánované zmeny sa uskutočnili aj v Dome smútku. Bol vymaľovaný exteriér budovy, opravené vonkajšie podhl'ady (štablóny), vymaľované dvere i zábradlie, pripravujú sa práce na novom katafalku. Celá budova zažiarila v jasnom bielom tóne.

Pred dokončením je aj parkovisko pod cintorínom, so záverom prác sa počíta pred 1. novembrom, Spomienkou na zosnulých, na tento deň oddelenie kultúry pri MsÚ pripravuje tradičnú spomienku na tých, ktorí nás opustili v uplynulom roku.

- Občania sa sťažujú na zgrupovanie sa rómskych spoluobčanov na autobusovej stanici, pri predajných stánkoch na miestnom trhovisku a používanie alkoholických nápojov na verejnom priestranstve. Žiadajú mestskú políciu, aby postupovala pri tomto probléme razantnejšie a robila častejšie kontroly.

Podľa názoru primátora mesta treba odstrániť predajné stánky na miestnom trhovisku, aby sa nemali kde stretávať, a poveril mestskú políciu väčšou kontrolou.

- Bude sa robiť aj chodník v starej časti cintorína. Chodník medzi rodinným domom p. Lunika a elektrárnami sa v čase povodní zviezol do priekopy. Počíta sa s jeho opravou, materiál na výstavbu chodníka je už zabezpečený. Tohto roku to ale nebude, lebo sa tam naviezla zemina a musí sa počkať, kým dobre usadne.

- Urobila sa aj drobná úprava vstupu do dvora MŠ, kde priestor od chodníka k panelovej ceste sa vyleje asfaltom hneď, ako sa s ním bude robiť na niektorom stavenisku.

- Že sa v našom meste začal nový školský rok, o tom sa verejnosť dozvedela najmenej dvoma spôsobmi. Ten prvý, pozitívny - klasický slávnostný začiatok na amfiteátri s kultúrnym programom, privítanie prváčikov a predstavenie nových vyučujúcich – prevažne jazykárov.

Je tu aj druhý signál a ten aj po opakovanom upozorňovaní pretrváva – cesty k škole opäť lemujú odpadky z desiaty, príp. prílohy k obedu v školskej jedálni. Na bočných uliciach zasa ostávajú zvyšky cigariet a cigaretových škatuliek po hlúčkoch študentov, ktorí tu, v závetrí, nestrážení okom prípadne okoloidúcich pedagógov, pofajčievajúc trávia obedňajšiu pauzu.

- Záhradkári sa začiatkom septembra tradične prezentovali na okresnej výstavke plodín vo Svidníku, odkiaľ si doniesli čestné druhé miesto. Predstavili svoje výpestky, pochválili sa aj aranžovaním kvetov. K organizácii podujatia prispeli najmä členovia výboru.

-6. októbra sa na MsÚ uskutoční koncert, ktorý organizuje naša ZUŠ. V našom meste bude hosťovať známe Moyzesovo kvarteto, tešíme sa na bohaté umelecké zážitky. Koncert sa uskutoční v zasadačej miestnosti MsÚ o 18,00 hod.

- Práce na bývalom Ligenzovom stolárstve pokračujú. Okná sú už zadenbené proti prípadným nežiaducim návštevníkom, podobne bočné dvere, teraz pracovníci aktívnej činnosti pracujú na úprave terénu, ktorému sa zásah ľudskej ruky naozaj veľmi zide.
- Hlavná kontrolórka mesta Ing. M. Pachová sa koncom leta stretla vo voľnej debata s poslancami mesta. Stretnutia sa zúčastnili poslanci, ktorí prejavili záujem o obsah a výsledky kontroly, mali záujem o informácie z nakladania s majetkom mesta, financovanie mesta a organizačných jednotiek zriadených mestom. Ponúkli tiež námety na kontrolu a pomoc na spoluprácu poslancov prostredníctvom komisií. Stretnutie bolo určite prínosom pre prítomných 4 poslancov a zároveň príjemne a užitočne stráveným časom.
- Zaujímavé podujatie dlhodobejšieho charakteru mali možnosť navštíviť naši žiaci, študenti, ale aj dospelí v priestoroch Domu kultúry. Organizovalo ho Oddelenie kultúry pri MsÚ v spolupráci so združením Vedecká hračka, ktorého cieľom je rozvíjať záujmové, technické a výtvarné aktivity detí a mládeže. Majú možnosť smerovať k navrhovaniu a výrobe vedeckých hračiek a hier a ich využitiu pri vzdelávaní. Jednou z takmer stovky výstav inštalovaných na Slovensku bola aj tá v našom meste. Predchádzal jej seminár pre vyučujúcich roč. 1.-4. a učiteliek MŠ, ktorý viedla PaedDr. Eva Balážová z Univerzity M. Bela z Banskej Bystrice. Mal byť podnetom pre zainteresované sprevádzanie žiakov na výstave ich učiteľmi. Návštevnosť však, žiaľ, nespĺnila očakávanie organizátorov. Pozrieť sa na hračky prišli predovšetkým žiaci zo Špeciálnej ZŠ, ostatní len sporadicky. Možno preto, že vstupné na výstavku bolo 5,- Sk, čo sa mnohým na začiatku školského roka videlo priveľa? Škoda, lebo v praxi tu mohli vidieť, ako fungujú mnohé zákony fyziky, riešiť matematické hlavolamy či iné logické hry. Uplatňovalo sa tu najmä drevo, mňa osobne zaujal malý kladkostroj, kyvadlo, elektrické obvody, hračka na tiaž, kŕmidlo, napájadlo fungujúce automaticky na veľmi jednoduchom princípe, hra Dávid a Goliáš, ktoré dokazovali odstredivú silu, vysvetlenie Pytagorovej vety a mnohé ďalšie, najmä hry pripomínajúce niekdajšiu Rubikovu kocku.
- CVČ má od septembra nového riaditeľa. Touto funkciou bol dočasne poverený pán Ján Vook, ktorý bol verejnosti predstavený na ostatnom pléne MsZ. Svoju prácu začína s tímom dvoch stálych a množstvom externých pracovníkov s bohatou ponukou krúžkov pre naše deti.
- Iste sa všetci tešíme z nových chodníkov, ktoré dosiahli už takmer k poliklinike. Pribúdajú aj ďalšie pekné úseky, napr. pri vitrínach s oznamami novovyložená andezitová plocha.
- 12. októbra sa verejnosť môže zúčastniť na benefičnom koncerte, ktorý usporiada Okresná organizácia ZPCCH spolu s našou miestnou organizáciou v spolupráci s Oddelením kultúry MsÚ v Giraltovciach. Vystúpia tam renomovaní folklórni umelci, súbory, spevácke zbory. O 18.00 hod. bude vystúpenie pre širokú verejnosť.
- Nevie, či ste si všimli nové štúdio v našom meste, ktoré pôsobí v priestoroch domu služieb (bývalý fotoateliér). Ušijú vám v ňom záclony i závesy podľa vášho výberu a želania, presne na mieru.
- Blíži sa Pamiatka zosnulých, mesto nám zaplnili kvety rôznych tvarov, veľkostí a farieb. Máme si z čoho vybrať, podobne bohatý je aj sortiment sviečok, v Lucii dokonca za akciové ceny. Je len na nás, aby sme si vzájomne rešpektovali výzdobu hrobov našich najbližších a nesiahali na to, čo patrí iba im. Niekedy, pravda, úraduje aj silný vietor, ale tomu to nemôžeme zazlievať.
- Už sa Vám stalo, že ste mali zaplatiť za niečo, čo nevlastníte? Dokonca za to, že voči vám je robená krivda? Nuž, na našej ulici sa to stalo. Jedna z jej obyvateľiek bola požiadaná zaplatiť poplatok za psa, ktorého nikdy nevlastnila ani nevlastní. Keďže však túlavé psy z našej ulice pravidelne hostujú na jej dvore, MsP sa pri obhliadke zdalo, že

práve ona je majiteľkou jedného z nich. Na ulici máme pravidelne poškodené ploty, znečistené dvory a ukazuje sa, že za túto nechcenú službu by bolo treba ešte aj platiť!

Alžbeta Škurlová

ŽIJÚ MEDZI NAMI

Ak človek skúma život a zamýšľa sa nad osudom človeka, stáva sa ľudskejším. Človek vzišiel z prírody a je s ňou navždy spojený, veď celá príroda spieva ľudským tónom. A čím je človek starší, tým viac si to uvedomuje. Vie, že život, to je námaha, zmena, pohyb. „Nikdy neprestať! Tak dlho, ako je to možné, pokračovať!“ To sú kréda starších ľudí, ktorí už čosi v živote videli a zažili, ale duchom zostali navždy mladí. Aj vo vysokom veku sú plní lásky a pochopenia pre mladých. Ich vek im už dáva právo siahať po podstate života, a tak vedia nezištne dávať a odpúšťať. Nad mnohými pre nás dôležitými vecami sa len pousmejú. Vedia o živote svojej! Takíto ľudia žijú aj tu u nás medzi nami a pani ANNA LUNÍKOVÁ je jednou z nich. Narodila sa 7.8.1925 tu v Giraltovciach, tu vyrástla, prežila detské roky a ako 16-ročná začala pracovať v obchode svojho otca. Jej otec určitý čas pracoval v Kanade a po návrate sa snažil rodinu zabezpečiť. Prikúpil lesy, polia a tiež aj obchod a ten sa stal celoživotným živobytím pani LUNÍKOVEJ. Vydala sa tiež veľmi mladá, už ako 17-ročná, jej manžel pochádzal z Dukoviec a priženil sa do nášho mesta. Spolu sa venovali obchodu, predávali potraviny, najprv mali súkromný obchod a neskôr štátny.

Pani ANNA LUNÍKOVA často spomína na ťažké podmienky v obchode počas vojny. Vojaci často vykradli obchod a zložitú bolo aj zásobovanie. Nikdy nezabudne, ako manžel na bicykli dovážal droždie z Michaloviec. Inak tovar pravidelne privážali na koňoch z Prešova. Život bol ťažký, no v podstate naplňal človeka. Tvrdá práca je vždy človeku na osoh, posilňuje telo, ale hlavne buduje charakter človeka. A život, dobrý život je vždy o ľudskosti, o pochopení druhých a vzájomnej pomoci. Pani ANNA LUNÍKOVÁ je práve takým človekom, milým a vnútorne vyrovnaným, svedčí o tom spokojný úsmev na príjemnej tvári, ktorým denne vítala návštevníkov obchodu. Obchod jej dal možnosť denne sa stretávať s rôznymi ľuďmi, rozprávať sa s nimi, spoznávať ich životy, a tak získavať životný nadhľad a múdrosť. Súhra pokory a miloty sa odráža v celom jej vzhlade. Život si vždy všetko pamätá, jeho stopy sú neviditeľné, no zanechávajú trvalé jazvy na duši človeka. Lebo čo človek potrebuje k životu? Blízkeho človeka, zdravie a vnútornú rovnováhu. Nič viac! Od toho sa odvíja celý život človeka, jeho vrcholy aj pohľady zo dna priepasti. Aj život pani LUNÍKOVEJ mal svoje úskalnia, ale doprial jej aj veľa šťastných chvíľ. Stala sa matkou 4 detí, dnes sa teší iba trom, no je spokojná so životom. Vyrovнала sa so smrťou manžela, prežila veľmi ťažké obdobie počas jeho choroby, no jej deti stáli pri nej a podržali ju. Dnes ju naplňa tichou radosťou skutočnosť, že jej deti si našli svoje pevné miesta v živote, založili si vlastné rodiny, získali si určité postavenie a nikdy na ňu nezabúdajú.

Pani ANNA LUNÍKOVA žije spolu s najstarším synom v rodinnom dome, no má svoje súkromie, kde je svojou paňou. Aj v tak vysokom veku sa dokáže o seba postarať. Nevyšiva už ani neháckuje, lebo oči neslúžia, no v mladosti hravo zvládala všetky ručné práce. Zaujímala ju práca okolo domu, záhradka aj vedenie domácnosti, varila, piekla a veľmi rada zbierala huby. Dnes však sa už do lesa neodváža, a tak doma číta, pozerá televízor, nakúpi si a teší sa zo 7 vnúčat a 4 pravnúčat. Najstarší syn kráča v rodinnej tradícii a má v našom mestečku svoj obchod, prostredný syn je primárom v bardejovskej nemocnici a najmladšia dcéra pracuje ako rehabilitačná sestra. A pani LUNÍKOVA ako pravá matka sa teší zo šťastia svojich detí, trápia ju ich bolesti, lebo my

mamy sme už také ,smejeme sa, keď sa deti smejú a plačeme tiež spolu s nimi, to je údel nás mám. No pevným základom jej života je silná viera, pravidelne navštevuje kostol a vie, že Pán Boh drží nad ňou svoju ochrannú ruku. A tak k 80-tke jej prajem ešte veľa síl a duchovnej sviežosti.

Anna Mitaľová

MLAĎ VO SVETE

/Pokračovanie/

Odchod do Paríža mal svoje kapitoly. Ako prvý odchádza manžel, Evka zostáva s deťmi v Bratislave, aby dokončili rozbehnutý ročník. Sama absolvuje prípravný kurz jazyka, ktorý nazýva rýchlokurzom, denne 8 hodín. Aj chlapcov učí aspoň úplné základy – pozdraviť a rátať do 20, ved' ich od septembra čaká francúzska škola.

Privítanie na nej, na rozdiel od slovenského byrokratického prístupu bolo príjemne ľudské. Chlapci nepocítili zmenu negatívne, rýchlo sa adaptovali na nové prostredie, prekvapujúco ľahko postupne zvládli nový jazyk.

Prvý deň však poznamenala aj maximálna opatrnosť pracovníkov školy, vzhľadom na časté teroristické útoky v Paríži rodičov nepúšťajú za bránu školy, odovzdajú deti a musia sa vzdialiť. Iným, nie menej neprijemným zážitkom bolo privedenie detí policajtmi až domov, keďže mali signalizované nebezpečenstvo, po chvíli bola neďaleko od nich odpálená nálož, bývali totiž v blízkosti židovskej synagógy, proti ktorej smerovali opakujúce sa teroristické útoky.

Nedá nám neporovnávať obe školy. Tá francúzska začína ráno, končí popoludní o 16, 30 s obedňajšou prestávkou (obeduje sa doma). Pracovný program je rozložený na celý deň, až do príchodu rodičov, funguje teda aj čosi ako úschovňa detí (poznámka Evky). Porovnávajúc rôzne školské systémy, ten náš ešte stále je najprepracovanejší a poskytuje deťom kvalitné vedomosti. Na rozdiel od nášho je však francúzsky orientovaný viac na praktický život. Už malé deti dostávajú tzv. projekty na domáce vypracovanie, čím sú vedené k samostatnosti a riešeniu rôznych praktických situácií.

Významnú úlohu hrá aj rétorická príprava a vystupovanie žiakov na verejnosti. A znova úlohy, kde sú deti nútené vymýšľať, hrať sa a improvizovať. Tento systém predurčuje radosť detí zo školy. Evka má zo svojich synov radosť, ten mladší okrem množstva jazykov ovláda aj hieroglyfy a venuje sa egyptológii.

Paríž je bohatý na atrakcie a kultúry. Jeho dominantou je Eifelovka, vedľa ktorej bývali, a teda ťažko bolo dostať deti od okna, pokým bola Eifelovka osvetlená. Dívali sa na ňu ako na televíznu obrazovku. Paríž znamenal pre Evku nielen oficiálne stretnutia diplomatického charakteru, obohatili ju aj osobné stretnutia s osobnosťami z najvyšších spoločenských kruhov v súvislosti s jej pôsobnosťou v rámci organizácie IWA, ktorá je určená pre ženy diplomatov a ich spoločenskú činnosť. V rámci nej mala možnosť navštíviť všetky významné parížske múzeá, galérie, atraktívne miesta, módné prehliadky, závody, ale aj bezplatne navštevovať jazykové kurzy. V jednom z nich ju učila manželka hlavného poradcu francúzskeho premiéra, súčasne jej priateľka. Po jej odchode do Rakúska vyučuje Evku vnučka L.N. Tolstého, staršia dáma, grófká Tolstá. Tento kurz jej dal viac ako oficiálne organizované kurzy.

Na jednej z recepcií sa stretla s barónkou Radvanskou, ktorej patrila zámok v Radvani pri Bystrici. Patrí sem aj stretnutie s potomkami uhorského grófa Bethlena. Na týchto menších obedoch mala Evka možnosť stretávať sa s predstaviteľmi poľskej, maďarskej a ruskej šľachty, ktorá má dodnes svoje kluby, pravidelné stretnutia, oslovuje sa príslušnými titulmi. Organizujú jazdy na koni, poľovačky, stretnutia vo Versailles,

spoločensky žijú ako za starých čias. Aj napriek ich vysokému pôvodu Evka konštatuje, že sú príjemní, bezprostrední a neskutočne skromní. Medzi hlboké zážitky určite patrí aj stretnutie so španielskym kráľovským párom a kráľovskými dcérami.

Na väčších recepciách je celá rodina zapojená do prípravy slávnostnej tabule a obsluhy hostí (to je špeciálna úloha oboch synov, 17 – a 18 – ročného).

Veľký úspech majú naše kysnuté koláče, zvlášť makové a orechové, chutia aj naše bryndzové halušky a guláše (klasický i segedínsky). Niektoré priateľstvá pretrvávajú aj dodnes, jeden francúzsky šľachtický pár pozvali manželia Šothovci aj do Bukurešti.

V Paríži má Evka možnosť vnímať národnú hrdosť Francúzov, ale aj úctu, ktorú dokážu vzdať veľkým synom iných národov. V hlavnom meste Francúzska sú Štefánikovým menom pomenované námestia, ulice, pripomínajú ho sochy v Paríži i Medone, kde pracoval v známej hvezdárni. Medon mal pre Evkinu rodinu tiež zvláštny význam, chlapi tu štyri roky navštevovali folklórny súbor, tu spoznali slovenské piesne i tance, vystupovali na rôznych folklórnych festivaloch.

Po štyroch rokoch v Paríži nasleduje znova už spomínaná dvojročná diplomatická pauza, teda návrat do Bratislavy, kde rodina má svoj byt. Je rok 1999, manžel dostáva miesto na Ministerstve zahraničných vecí, Evka učí na obchodnej akadémii – má dosť široký záber, vyučuje dejepis, náuku o spoločnosti, spoločenskú komunikáciu, právnu náuku a to, čo je jej už po rokoch vlastné – spoločenský protokol. Okrem toho je výchovnou poradkyňou. Na prácu na tejto škole si veľmi rada spomína a spolupracuje s ňou dodnes. Zapojila ich do činnosti v rámci organizácií UNICEF, UNESCO a Ligy proti rakovine. Oni na oplátku urobili už niekoľko zbierok rôznych potrebných vecí pre slovenské deti v Rumunsku. Počtom žiakov to bola malá škola, ale aj vďaka týmto aktivitám sa jej podarilo dodnes udržať a odolať vlne reorganizačných zmien. Chlapi tu absolvovali prijímačky na stredné školy. Obaja sú v jednom ročníku, mladší súčasne s prijímačkami dokázal absolvovať aj rozdielové skúšky za dva ročníky. Obaja teda teraz navštevujú v Bukurešti francúzske lýceum a sú v termináli, teda v poslednom maturitnom ročníku. Zároveň však navštevujú slovenskú školu, kde každoročne absolvujú na bratislavskom gymnáziu diferenčné skúšky.

A sme v r. 2001, opäť v Bukurešti na ďalšie štyri roky.

/Pokračovanie nabudúce/

Gazdičová, Škurlová

ZO ZÁŽITKOV VO SVETE

Striedanie zamestnaní

Práca u babky trvala týždeň. Dvíhať 150-kilové bremeno a 3-4- krát denne ho umyť nepriaznivo pôsobilo na moje kríže. Začínala som mať pocit, že so mnou nie je čosi v poriadku, s akou rýchlosťou mením zamestnania. Utešili ma skúsenejší, že si môžem vybrať, ak mi práca nevyhovuje, jednoducho ju zmeniť. Agentka mi s nechťou vrátila zálohu, keď som v práci neostala dlhšie ako 2 týždne, a s týždňovou výplatom som čakala na autobus k Maďarom. Nakoniec sa predsa ozvali a prijali ma. Bohužiaľ, tiež len na týždeň. Pani domu stanovila prísne podmienky, diametrálne odlišné ako na pohovore. Sichta začala o 9. ráno. Dve poddané, Joy z Jamajky a ja, začali viac než detailné čistenie. Nábytok, schody, okná, žalúzie, vitríny s európskym krištálom, podlahy, jednoducho od stropu po podlahu. Skončili sme dnu, šli von. Vyčistiť bazén, okolie, gril, poliat kvety,

vysať koberce a bohvie, čo ešte. O 5.dnu, variť večeru. O 7. hodine zasadli k stolu snobi a slúžky. Rozdiely spoločenského rebríčka viditeľne prítomné pokazili apetít a šlo sa spať s prázdny m žalúdkom. Prvú noc padlo vnútorné rozhodnutie. Pokračujem v tradícii hľadania práce. Celý týždeň som mala paniu domu za päťami. Sledovala každý môj pohyb, kritizovala a sťažovala sa Joy v mojej neprítomnosti. Neskôr som jej mala robiť spoločníčku a pomáhať s hygienou. Ak nezasla nad mojimi upratovacími schopnosťami, opatrovateľské ju tiež nepotešili. V piatok mi dovolili sa k nej priblížiť a preniesť ju z vozíčka na posteľ. Chytila som ju na nesprávnom mieste, až skríkla od bolesti. Vyhnala ma z izby s nadávkami a ja s plačom späť k upratovaniu. V piatok po nepríjemnom dialógu sme sa dohodli na mojom obchode. Joy sľúbila zastať sa ma a namiesto toho sledovala, ako zápasím a prehrávam so zlomeným hlasom. Cez deň bola na mojej strane a nesúhlasila s ponížujúcimi metódami panej. Teraz si chráni teplé miestečko.

Paniu odviezli v piatok v noci do nemocnice na veľké bolesti. V nedeľu telefonoval manžel. Pani zomrela. Ako by mi niekto uštedril poriadnu facku. Vinu som, samozrejme, pripisovala sebe za nesprávne uchytenie. Joy ma ukludňovala, že lekári jej dávali 2 týždne. Neverila som. Keď Joy uschli na tvári asi 5-minútové slzy, pustila sa do šatníka a kozmetiky zosnulej šéfky a konfiškovania jedno po druhom. Prišlo mi zle. Smrť nepríjemnej a ťažko chorej osoby sa ma dotkla viac ako jednoduchej ženy s Jamajky.

V zálohe už čakala práca v novom meste Old Bridge, upratovať rodinné domy. Šéfka upratovacej firmy, mladá, nepríjemná a namyslená atraktívna blondína zo Šace mi predviedla náplň práce na nasledujúce 3 týždne. V porovnaní s dĺžkou predchádzajúcich zamestnaní som sa prekonala. Denne 2-3 niekoľkopuschodové domy, bez obedňajšej prestávky a bez pauzy narovnať chrbát. „Neprišla si sem robiť sekretárku v Bielom dome, tak makaj,“ znelo výstražné upozornenie šéfky. Začala som sa dívať na domy ako na špinavé obydlia na umytie, nie architektonické objekty záujmu. Ráno ma prebúdzala nepríjemná myšlienka na nové psie chlpy na podlahe, kúpeľne, ktoré zvládnem za slabých 45 minút, a trojposchodový čínsky dom s prachom na tisíc nepotrebných čačkách. Šéfka dopomohla k prvému nocľahu a ubytovaniu. Mladá Michalovčanka, opatrovateľka mentálne postihnutej, mi poskytla svoju posteľ. Dievča, o ktoré sa starala, neprišlo v ten večer domov. Volali sme políciu. Do vyšetrovania zaplietli aj mňa, aj keď som sa tam vyskytla náhodne ako dúha po daždi. Zapísali si číslo môjho vodičského preukazu. Ako sa dostávam do podobných situácií? Michalovčanka sa priatelila s pohľadávaným Talianom, čo situáciu okorenilo. Ponáhľala som sa z milej, ale nebezpečnej spoločnosti do bytu. Spolubývajúca Poľka zakázala pánske návštevy a rozdelila upratovacie rajóny. Život v Amerike sa kryštalizuje na reťaz nevydarených prác a nemilú spoločnosť. Ak nechcem putovať späť do nezamestnaneckej roselleskej spoločnosti, treba vydržať aspoň chvíľu. Lena sa vracia do Tuly a od októbra nastupujem na jej miesto k deťom bez záloh a agentov.

Rozlúčka so šéfkou z okolia Košíc sa odohrala za prítomnosti amerického publika. Sledovali prudkú výmenu názorov dvoch napaprčených Sloveniek. Po výpovedi po necelom mesiaci mi nevrátila zálohu, pretože som ju pripravila o klientov. Videla ma prijať telefónne číslo od zákazníčky, ktorá sa divila, ako môžem s učiteľským titulom robiť podobné podradné práce, a sľúbila mi nájsť lukratívnejšie postavenie. Šéfova si to s ňou vybavila štýlom, ktorý ju stál dom, ale obvinila mňa. Znechutená a naďalej chudobná, s dvoma týždňami dovolenky pred sebou, po sérii mučivých pracovných skúseností si líham v rovnakej izbe na treťom poschodí Roselle, v spoločnosti tých istých filozofov. „Vse že teže na maneže. „ V ruskom podaní jedného z nájomníkov, teda starí známí sa opäť stretávajú.

Čierni baróni

Milióny vyst'ahovalcov tu žijú načierno. Nepatria k šľachte, aj keď mnohí sú vzdelaním dostatočne blízko. Ich pracovné a osobné možnosti sú obmedzené v prípade žien na ponuky miestnych, najmä poľských a ruských agentúr na opatrovanie detí, starých ľudí a upratovacie firmy. V prípade mužov stavebné kontraktorské firmy. Slabých 5 percent majiteľov vodičských preukazov má výhodu samostatného dojazdu do práce. Nevodiči každé ráno čakajú na šéfa alebo kolegu, aby ich vyzdvihli pred domom a neskoro večer vyhodili na tom istom mieste. Ženy sú zamknuté v domoch so starkými alebo vyzdvihované v dodávke podobne ako muži. Stereotyp práce a prenajatých ubytovaní v žalostnom stave, v horšom prípade s niekoľkými spolubývajúcimi v rovnakej izbe pomaly ale isto dolieha na psychiku. Cesta po práci smeruje do baru alebo obchodu po fľašu zapit' nezmyselný život bez rodiny, pobyt zameraný na zárobok a pranie mozgu a duše.

Mnohí čierni baróni zabudli na rodiny, našli si náhradné, naďalej posielajú peniaze domov a predlžujú si pobyt na neurčito. Je smutné hľadiet' na slobodných tridsiatnikov, ako prepíjajú mladosť, kontá a budúcnosť. Nehľadajú partnera, nevedia, kde ich práca zajtra zanesie, možno na v poradí už dvadsiate ubytovanie, nezverujú sa, skôr škodia rodákovi, žijú v ustavičnom napätí z pocitu, že vedú umelý život alebo či ich nedeportujú domov. S minimálnymi jazykovými schopnosťami a bez áut sú viazaní na rovnaké okolie a tváre. Nesledujú televíziu, odrezaní od sveta, v poľsko-slovenskej komunite, akoby ani nežili v Amerike. Linden je prevažne poľské mesto. Mnohé veci to zjednodušuje – nákupy, zamestnanie, banky, lekárov. Malý ostrov v meste vyhradený pre čiernych barónov. Bohužiaľ, mnohí za celý pobyt nenazrú za hranice ostrova a prežijú roky v Amerike s mentalitou nebezpečne podobnou slovenským lazom. Po rokoch sa vrátia domov a podávajú skreslený obraz o Amerike, alias Ostrove barónov.

Je zaujímavé sledovať, ako sa tu ľudia menia. Dvojtýždňový nezamestnanecký pobyt v Roselle poskytol možnosť nahliadnuť do vývoja psychiky niekoľkých barónov. Gruzíнец, niečo po dvadsiatke, opatroval dedka a voľný čas trávil s priateľmi. Prišiel sem ako 18-ročný. Za 4 roky pobytu z napoly dieťaťa dospel na sebavedomého, vševedúceho a mierne arogantného mladíka s názorom na všetko. Podoba s mladými Američanmi – čiste náhodná. S neukončeným vzdelaním práva v Gruzínsku sa považoval za viac ako ostatní, trpel syndrómom časti barónov s ukončeným vzdelaním doma, že jeho schopnosti sú tu nevyužit'é. Zahrananý v práci nezodpovedajúcej schopnostiam, strácal motiváciu ako každý druhý a nakoniec to vzdal. Zmieril sa s vyšším platom a redukujúcou sa ambíciou. Jednou z možností, ako prekročiť tieň, je sobáš s americkým obyvateľom. Vysoká cena za obchodnú transakciu ho nezastavila a behom pár mesiacov bolo po svadbe. Otvoril si cestu k slobode a normálnemu životu. Dnes pracuje v reštaurácii, vlastní lukratívny automobil na splátky, a la americký životný štýl, a na časy opatery dedka spomína s nostalgiou. Cesty barónov za hranice ostrova nie sú vždy v súlade s vnútornými presvedčeniami, ale účel svätí prostriedky.

Natália Ostrovská

rod. Škurlová

V JESENI ŽIVOTA

Existuje akási paralela jednotlivých etáp života človeka a prírody. S tým rozdielom, že na rozdiel od ľudského žitia sa so železnou pravidelnosťou opakujú len v prírode. Nie

náhodou sa práve jesenný október vybral na Mesiac úcty k starším, teda tým, ktorých život tiež pokročil do jesene života. Čo to je vlastne úcta k starším? Iste nie jednorazovo odovzdaná kytička či blahoželanie vtedy, keď to pripomína kalendár. I keď aj táto pozornosť je vítaná, ak je prejavená úprimne a zo srdca. Ale o akej úcte sa dá hovoriť v spoločnosti, kde stále hlasnejšie rezonujú názory, ktoré prezentujú starších ako kategóriu ľudí, ktorí sú spoločnosti na ťarchu, čakajúcich na svoj dôchodok, ale ktorí nič neprodukurujú? Dá sa hovoriť o úcte, keď presadzované reformy zavádzané do života najťažšie dopadajú práve na túto kategóriu ľudí, ktorých dôchodok často nestačí pokryť základné životné potreby? Všetky podobné názory ovplyvňujú, nesprávne vplývajú na mladých, formujú ich postoje, vzťahy a spolunažívanie s generáciou, ktorá už svoj dlh spoločnosti splatila svojou prácou, vedomosťami, skúsenosťami. Je známe, že populácia starne, rovnako aj tá naša. Čísla sú neúprosné. Podľa prognóz sa o desať rokov počet obyvateľov nad 65 rokov na Slovensku zvýši až o vyše 26 tisíc. A so starobou vzrastie aj počet tých, ktorých zdravie ochabne a v chorobe a starobe sa o nich ktosi musí postarať, aby svoj život mohli žiť dôstojne, ale najlepšie medzi svojimi. Aj preto chceme aspoň stručne poukázať na súčasné možnosti. Ide o opatrovateľskú a ošetrovateľskú službu, ktorá ešte zďaleka nepostačuje, ešte sa len rozbieha.

Ošetrovateľská starostlivosť je odborná zdravotná starostlivosť o občanov, poskytovaná v domácom prostredí, riadi sa zákonmi vzťahujúcimi sa na zdravotnú starostlivosť. Ošetrovateľská starostlivosť sa poskytuje každému, komu ju lekár predpíše, prípadne schváli revízny lekár poisťovne. Úkony hradí zdravotná poisťovňa.

Opatrovateľská služba je naproti tomu súčasťou sociálnej pomoci, podmienky jej poskytovania upravuje zákon o sociálnej pomoci. Jedna služba druhú nevylučuje. Jeden klient môže mať opatrovateľskú aj ošetrovateľskú. Pri opatrovaní ide o spoločnosť, o dohľad nad človekom, o pomoc pri takých činnostiach, ako je upratovanie, podávanie stravy, pomoc pri osobnej hygiene, nákupy, sprevádzanie k lekárovi a pod.

Ošetrovateľské úkony sú spojené výhradne so zdravotným stavom pacienta. Môže ísť napr. o aplikácie liečiv, preväzy rán, odbery. Kvalifikovaná sestra odchádza ihneď po vykonaní svojej praxe, pacient ostáva s opatrovateľkou alebo so svojou rodinou. Niektorí naši občania už pár rokov využívajú služby opatrovateľiek, pridelených sociálnym odborom.

Margita Gazdičová

HUDOBNÝ SVIATOK V MESTE

6. októbra 2005 o 18. hod. v zasadačke Mestského úradu v Giraltovciach vystúpi Moyzesovo kvarteto. Od svojho založenia v roku 1975 je jedným z najpopulárnejších komorných zoskupení na Slovensku. Už počas štúdií kvarteto získalo viacero laureátskych titulov na domácich i medzinárodných súťažiach. V rokoch 1986 – 2005 bolo Moyzesovo kvarteto profesionálnym telesom Slovenskej filharmónie. Slovenskú hudobnú kultúru prezentovalo s úspechom takmer vo všetkých štátoch Európy, v Japonsku, Indii, Maroku, USA a na Kube. Repertoár telesa zahŕňa všetky štýlové obdobia. Moyzesovo kvarteto je častým hosťom popredných medzinárodných hudobných festivalov: Bratislavská hudobná jar, Pražská jar, Bad Kissingen a Salzburg.

Kvarteto sa sústavne venuje aj nahrávaniu kompaktných diskov (celkovo nahralo vyše 20 CD). Nahráva pre Slovenský rozhlas i pre zahraničné rozhlasové spoločnosti.

Program koncertu:

Joseph Haydn – sláčikové kvarteto C dur op. 33 č. 3

Allegro moderato

Scherzo. Allegretto

Adagio, ma non troppo

Finale.Rondo.Presto

Alexander Borodin – sláčikové kvarteto D dur

Allegro moderato

Scherzo. Allegro

Nocturno. Andante

Finále. Andante. Vivace

Claus – Dieter Ludwig – Happy birthday pre sláčikové kvarteto.

VSTUPNÉ 20,- SK

AKO TO VIDÍM JA

V rámci aktivačnej činnosti uchádzačov o zamestnanie v našom meste má OZRO – RK na starosti 70 uchádzačov. Doposiaľ som rómskych občanoch v našom meste písal väčšinou kriticky. Preto mi nedá, aby som nenapísal aj niekoľko kladných viet o tých, ktorí sú zapojení do aktivačnej činnosti. Našou pracovnou náplňou je čistenie verejných priestranstiev, úprava terénu, čistenie potoka, udržiavanie poriadku na smetisku, starostlivosť o prístupovú cestu k smetisku, ako aj výkopové a betonárske práce. Nie je pravda, že rómski občania nechcú pracovať alebo, že nevedia pracovať. Ja ako štatutár OZRO-RK a zodpovedný za pracovnú činnosť uchádzačov o zamestnanie môžem prehlásiť, že 90% z tých 70 uchádzačov o zamestnanie by si zastalo svoje miesto aj v riadiacej práci primeranej ich vzdelaniu a zručnosti. Je len škoda že takí ako J. Vaľany st., Ján Kurej, Milan Palian, Štefan Kurej, Martin Bolvan, Peter Katriňak, ale aj ďalší si v našom meste ale aj v blízkom okolí nemôžu nájsť zamestnanie. Nedá mi aby som nespomenul aj tých ktorí pracujú v rámci mesta v akt. činnosti. Sú to Zdeno Kurečaj, Dušan Kurečaj st., Ernest Vaľany, Jaroslav Dreveňak, ale aj ďalší, ktorí si vedia zastat svoje miesto. Je to vidieť aj pri výstavbe parkoviska pri cintoríne a inde.

Škoda, že s pracovnými miestami v našom meste a v blízkom okolí je tak ako je. Nie sú na vine obyčajní ľudia, ale tí ktorí riadia spoločnosť - štát a tí ktorých sme volili či už do samospráv, ale hlavne do republikového parlamentu. V televízií ukazujú šoty akí len tí Rómovia sú zlí ako si nevedia vážiť to čo im štát dáva. Prečo raz neprídu do Giraltovciev? Preto, že je nezaujímavé ukázať, že aj niektorí Rómovia vedia žiť, je lepšie živiť stále ten rómsky problém a vytvárať atmosféru, že Rómom niet pomoci. Preto som sa rozhodol pochváliť aspoň niektorých uchádzačov o zamestnanie, ktorí v Giraltovcích urobili kus práce a vytvorili nevyčísliteľnú hodnotu a to bolo aj je zámerom občianskeho združenia rómskych občanov -ROMANO KHAMORO v Giraltovcích.

TAK TO VIDIM JA!

J. CINA

Stredoškolská odborná činnosť

Giraltovce a holokaust

(pokračovanie)

3.1 Životný príbeh

V noci, keď sa každý snažil aspoň trochu zaspáť, začal plakať. Podišiel som k nemu a prihovoril som sa mu. Prosil som ho, nech mi porozpráva o tom, čo ho tak veľmi trápi. Pozrel sa na mňa a začal mi rozprávať o strašnej nočnej more, ktorá mu nedovolí spávať. Trápila ho jeho práca. Bol poľský občan a nútili ho, aby pracoval pri spaľovacích peciach. Musel nakladať mŕtve telá, ktoré usmrtili na „hygienickej očiste“, do vozíkov a previezť ich k peci. Telá hádzal do pece, aby zhoreli. Popol, ktorý zostal po spálených telách, vysypali do jamy, ktoré sme my cez deň kopali. Jednu sme zahrabávali a ďalšiu vykopávali. A tak to šlo stále dookola. Každý deň prichádzal ďalší a ďalší transport nových väzňov, z ktorých väčšina skončila v plynových komorách. To všetko sa opakovalo, až kým Oswienčim neoslobodili vojská Červenej armády. Do jej príchodu sa Nemcom podarilo usmrtiť niekoľko miliónov ľudí. Mnohí Židia, Rómovia, politickí väzni a mnohí ďalší nikdy nenašli cestu späť...

Ale ja som ju našiel, vrátil som sa späť domov. Dúfal som, že je to ešte stále môj domov. No keď som prišiel do mesta, kde som predtým býval, v mojom dome býval bohatý, v tom čase vyššie postavený pán nášho mesta. Ženu s deťmi som hľadal niekoľko dní. Keď som prosil ľudí o pomoc, jedlo, miesto, kde by som si mohol na chvíľu oddýchnuť či pospať, zatvárali predom mnou dvere. Nikto mi nechcel pomôcť. Ženu a deti som našiel v susedovej pivnici. Spolu s nimi sa tam ukrývala aj suseda so svojou rodinou. Bol som veľmi unavený, hladný, ale šťastný a z hĺbky srdca som ďakoval Bohu, že mi doprial byť znovu s rodinou. Museli sme začať úplne odznova. Zobrali nám všetko, dom, zvieratá, všetky naše veci. Neskôr som si našiel prácu a zarobil dosť nato, aby sme sa mohli odsťahovať. Medzitým nás prichýlila suseda. Kúpili sme si nový dom. Žena taktiež začala pracovať. Aj keď je to už veľmi dávno od tej doby, čo som strávil rok v tábore, moja duša je poznačená naveky. Tie strašné spomienky nikdy nevymiznú. Zostanú navždy. Patria do môjho života a nikdy ma neopustia. Ťažko je zabúdať na peklo, ktoré som prežil v tých hrozných chvíľach. Každý deň prosím Boha, aby nikdy v živote v dejinách ľudstva nedopustil takú hrôzu, peklo, aby nemuseli zomrieť milióny ľudí len kvôli nerozvážnemu ľudskému rozumu. Preto sa pýtam: „Teda mňa sa to naozaj netýka?“

3.2 Postrehy k skúmanej problematike

Ešte stále si myslíte, že sa všetky tieto príbehy udiali mimo nás? Že nám nezasahujú do nášho života? Že nejakým spôsobom ho nemôžu ovplyvniť? Boli to „naši“ predkovia, ktorí nariadili konečné vyriešenie židovskej otázky takýmto spôsobom. Boli to „naši“ predkovia, ktorí deportovali židov z Giraltoviec. Na tejto práci bolo hrozné poznanie, že ľudí, ktorí vedľa nich žili, boli schopní pri odchode kruto biť, sácať, vyhrážať sa, nadávať im, hroziť tým, ktorí sa ich zastali. Môžeme žiť s vedomím, že aj „moji“ predkovia takto konali. Je skutočnosťou, to že v tej istej triede ako ja sedí vnuk jedného z nich. Prekáža mi to teraz? Možno nie, ak by sme mohli povedať, že história sa nebude opakovať. Ak by sme vedeli, že vie o všetkých zverstviach a nesúhlasí s nimi, že je o tom vnútorne presvedčený.

Z množstva informácií, ktoré som získala, sa dá poskladať mozaika života židovských obyvateľov v meste, mali tu svoje domy, školu, kúpele, synagógu i cintorín. Prečo tu nakoniec zostal iba chátrajúci cintorín? Prečo sa nik nezaujíma o to, čo sa s tým všetkým

stalo? A ktorí prežili, sa zväčša vyst'ahovali. Náročky zabúdame? Aby sme nemuseli odpovedať, čo by sme robili my? Či nie sme takí istí?

Záver

V tejto téme je ešte množstvo neobjasnených skutočností: aký bol povojnový život deportovaných, do akej miery im bol vrátený skonfiškovaný majetok, ako väzenské útrapy poznačili ich život a výchovu ich detí. Naďalej budem túto tému spracovávať a doteraz známe skutočnosti po predbežnej dohode uverejní miestny Spravodajca. Mestské kultúrne stredisko prisľúbilo vytvorenie priestoru na verejnú prezentáciu práce i zapísanie do kroniky mesta. Pre spolužiakov už mám vypracovaný program diskusného klubu, do ktorého sa môžu zapojiť aj študenti iných škôl v našom meste.

V koncentračných táboroch boli mučitelia neznámymi pre svoje obete, ale v mestách či obciach to boli bývalí dobrí susedia, ktorí k nim chodili nakupovať, vypomôcť si finančne či s potravinami, ich deti sedeli v laviciach vedno. Ani tie však neboli ušetrené.

Ludstvo malo prejsť v holokauste katarziou, ale aká je dnešná doba?

Ludia vytvárajú dobu, nie doba ľudí.

Lucia Harčariková

ŽALI PLODY VLASTNEJ PRÁCE

V dňoch 23.-25. septembra prežívalo naše mesto dvojnásobný sviatok. Svojou úrodou sa v priestoroch Domu kultúry predstavili záhradkári z nášho mesta, chovatelia zasa predviedli verejnosti najkrajšie exponáty králikov, hydiny, holubov i exotického vtáctva. Výstava nadviazala na tú minuloročnú, ktorá si medzi občanmi nášho mesta i blízkeho okolia získala zaslúžený obdiv i mnoho pochvalných vyjadrení. Dobré slovo povzbudí, a tak nadšenci zo Zväzu chovateľov opäť predviedli, čo nového pribudlo v ich zbierkach. Na výstave v piatok predpoludním defilovali najmä deti zo ZŠ, materskej školy, ktoré obdivovali koníka, ovečky, kozy hneď pri vstupe do výstavného areálu. Ďalej ich obdiv patrilo rôznym plemenám sliepok, kohútov, bažantov, husí, kačíc, moriek s rôznymi exoticky znejúcimi menami.

Vľavo to zasa boli králiky rôznych farieb i veľkostí belgického, francúzskeho, moravského, novozélandského, kalifornského, viedenského pôvodu. V interiéri budovy na prízemí púťali pozornosť návštevníkov rôzne plemená holubov, v malej sále zasa andulky, papagáje, rosely, kanárik, prepelice, zebričky.

Naši chovatelia všetky peniaze získané na výstavách investujú do výroby klieťok, takže ich zverenci počas výstavy nestrádajú, majú postarané tiež o vodu i krmivo. Na chlapoch, venujúcich sa tomuto ušľachtilému koníčku, vidno nadšenie, elán i patričnú hrdosť na vystavované zvieratá. Je za tým celoročná práca, ktorá sa zintenzívňuje týždeň pred výstavou. V jej priebehu je to potom 24-hodinová služba, o zvieratká sa treba postarať i v noci, a tak partia chovateľov stráži svojich zverencov.

38 vystavovateľov z Giraloviec, Stropkova, Vyšného Kručova, Nemcoviec, Pušoviec, Kračúnoviec, Lúčky, Brezova, Kapušian, Okrúhleho, Hrabovca, Kalnišťa, Marhane

a Železníka dal dovedna organizačný tím, ktorý garantuje kvalitu i priebeh výstavy. Za králiky- M.Foltín, I. Stach, D. Čekelský, za hydinu – Ľ. Kmec, M. Marko a P. Štapinský, garantom holubov boli J. Juriš, J. Hliboký, Š. Palko, A. Polák, za exoty Ľ. Bakaľar, J. Končár, T. Bakaľar ml. a J. Hudáček.

Čestným predsedom výstavného výboru bol primátor mesta Ján Rubis, predsedom Ľ. Kmec, tajomníkom Ľ. Bakaľar a pokladníkom T. Bakaľar ml.

Priestory poschodia aj v tomto roku vyplnili pestovatelia ovocia , kvetov a zeleniny. Oproti vlaňajšku pribudlo vystavovaných druhov i pestovateľov, objavili sa však aj nové sorty výpestkov.

Prekrásne kytice naaranžovala opäť Ľubka Dzurišová, zaujali však aj farebné geogíny, cínie, slnečnice, zvlášť tie nezvyčajných farieb so zamatovými listami od p. Fatľovej, tiež črepníkové kvety – banánovník, obrovská kala pani Majerníkovej, pestré astrы – symbol jesene.

Dva stoly patrili vystavovaným jablkám, v sobotu sa návštevníci mohli aj poradiť o pestovaní a ošetrovaní ovocných stromov s prítomným odborníkom p. Vajdom z Čaklova, ktorý tu zároveň ponúkol stromčeky na predaj.

Z ovocia upúťali ešte 2 druhy hrozna p. Štefaníka, jeho baklažány, zaujal ma melón p. J. Szaba, nádherný zeler p. M. Mikulovej, obrovská dužinatá paprika p. Deutchovej, tiež jej miniatúrne paradajky a pór. Aj keď sme sa sťažovali na zlé leto, zemiaky p. Tomáša Bakaľara st. sa nedali zahanbiť svojou veľkosťou i kvalitou.

Pán Ján Hliboký vystavoval bohatý krík plný pestrofarebných feferoniiek, ktoré menia farbu z fialovej na žltú a skončia červenou. Mohutná 20- radová kukurica pani Majerníkovej, jej 60 dkg zemiaky a mäsitá červená kapia pripomenuli jej minulo-ročné víťazstvo na výstave kvetov. Neuveriteľných 9 a pol kila vážil gigantický kareláb p. Schmidta. Nechýbali uhorky p. Kmeca, Homulkovci sa tešili z dvoch druhov prekrásnych zemiakov. Na dvoch stoloch sme obdivovali jablká z nášho okolia – dominovali tu druhy p. Š. Digoňa, C. Pavúka a Ľ. Kmeca. Na vedľajšom stole to bolo 23 druhov z Čaklova.

Pukancová kukurica dvoch farieb p. Roguľu, cibuľa pani Havírovej, paradajky p. Hažlinskej, dyňa nezvyčajného tvaru v podobe pípy, ktorá sa používala na ťahanie vína pána Milana Dulinu – to všetko sa nedalo nevšimnúť si a neobdivovať šikovné ruky našich pestovateľov. Mnohí hostia výstavy obdivovali obrovské dyne p. Juraja Končára Hlibokého Andreja a Jána Mihálíka. A nádherne naaranžovaná nakladaná zelenina p. Moniky Scirankovej určite inšpirovala mnohé gazdinky na výrobu podobných pochúťok.

Obe výstavy obdivovali stovky návštevníkov z mesta i okolia, neodolali ani hostia zo svadby vo vedľajšom Nebičku, medzi dvoma chodmi tiež prišli poobdivovať zvieratká i zeleninu.

Vysokého uznania sa nám dostalo od predstaviteľov Okresného výboru SZZ zo Svidníka, ktorí konštatovali, že veľkosť našej výstavky zodpovedá ich okresnej, dokonca ju prevyšuje.

Bezpochyby k dobrému dojmu prispelo aj pôsobivé prostredie kultúrneho domu, ale nemožno zabúdať ani na obetavých organizátorov, ktorí okrem prípravy venovali hodiny času usporiadateľskej práci. V hornej sieni sme mohli vidieť p. D. Štefaníka, J. Szaba, ktorý pomohol aj s prívozom exponátov, p. A. Majerníkovú, Jána Roguľu, Ľubku Dzurišovú a samozrejme, šéfkú záhradkárov p. Alenu Kmecovú.

Tešíme sa na výstavu v nasledujúcom roku a pripájame výsledky ocenení.

Alžbeta Škurlová

Klub chovateľov:

Cena primátora mesta za zdobnelú hydinu: Tomáš Bakaľar

Zajace: Marián Foltín, Ján Šima

Bažanty: Ľubomír Bakal'ar
Ovce: Ján Homulka
Exponáty: Marián Šoltýs, Ľubomír Kmec
Holuby: Juraj Juriš, Ján Hliboký
Kačky: Mikuláš Lesňák, Marián Končár

Zväz záhradkárov:

Ovocie: Ľubomír Kmec, Cyril Pavúk, Michal Digoň
Kvety: Ľubka Dzurišová, Komišaková Mária, Roguľa Ján
Zelenina: Viera Deutschová, Anna Havírová, Kimák – Fejko, Hažlinská Mária
Ďalej boli odčenení : Monika Sciranková – pekné ozdobné zavarániny a Tomáš Bakal'ar a Ján Homulka za veľké odrody zemiakov
Každý z vystavovateľov bude odmenený malou pozornosťou.

LETO V ZPCCH

Vraví sa , že aj keď neskoro, ale predsa. Vraciam sa teda ešte aj ja k prázdninovým aktivitám ZPCCH, aby sa aspoň takouto formou poďakovalo tým, ktorí majú na ich organizovaní podiel. A podotýkam, že ten bol nemalý. Bol to už tradičný Športový deň zdravia organizovaný v prírode s bohatým programom a početnou účasťou. Hlavnou náplňou boli športové disciplíny, samozrejme s primeranou náročnosťou, s vyhodnotením a odmenou úspešných. Pretože to bola celodenná akcia, bol podaný obed, za prípravu ktorého sa chceme poďakovať sponzorom J. Matimu a jeho kuchyni, M. Mikulovi za príspevok z jeho sortimentu a tiež V. Juhovi. Za pomoc pri organizačnom a technickom zvládnutí ako vždy ďakujeme MsÚ.

O mesiac neskôr sa pod hlavičkou našej organizácie uskutočnil autobusový zájazd s úplne odlišným obsahom a formou. Išlo o návštevu botanickej záhrady a mesta Košice. Veríme, že aj naše ďalšie podujatia budú rovnako úspešné.

M. Gazdičová

Trh zaujímavostí

Z ríše zvierat

- Psí čuch je fenomenálny. Čuchový orgán domácich miláčikov dokáže rozpoznať rakovinu už v ranom štádiu, konštatuje americký vedec Kirk Turner. Spolu s kolegom teraz skúmajú pudlíky a labradory. Psy oňuchávajú ľudí a učia sa rozpoznávať ich choroby podľa dychu. Podarilo sa im vycítiť choroby v raných štádiách, a to dokonca v 90 percentách prípadov. Labrador si ľahol k nohám kameramana, ktorý ho nakrúcal. Neskôr sa zistilo, že muž trpel rakovinou pľúc. Alebo ona „ labradorka“ na jednej zo súťaží zamierila k poradkyni a uvelebila sa pri jej nohách. Dala sa vyšetriť a potvrdilo sa podozrenie na zhubný názor, našťastie v prvopočiatku.

- V Škótsku páchajú psy samovraždy. I keď odborníci namietajú a hovoria, že psy buď bojujú, alebo utekajú preč. Pravda je ale taká, že najmenej päť psov skočilo do rieky z historického mosta, ktorý je v poslednom čase známy ako Skok roverov. Dôvod nezvyčajného konania škótskych psov sa zatiaľ nikomu nepodarilo vysvetliť.

- Najmenej dvadsaťdva veľrýb sa vrhlo na pláž Severnej Karolíny. Pri tomto skutočnom pokuse o samovraždu ich zahynulo sedemnášť. Veľryby sa vrhli na pobrežie v páse dlhom asi osem kilometrov na polostrove Outer Banks, známom letovisku, ktoré je preslávené dlhými piesočnými plážami. Samovraždy veľrýb sú známym javom, ktorý vedci nevedia vysvetliť.

Čítali sme, videli sme .....

V budúcnosti musíme rátať s vyčíňaním počasia

Správy o vyčíňaní počasia tohto leta zaplňali stránky dennej tlače a obrazovky televízorov až príliš často, a čo je ešte horšie, s katastrofálnymi následkami. Voda síce opadla, oheň dohasol, extrémne povodne a suchá aj v Európe však podľa vedcov už nie sú výnimočné. Budúcnosť vyzerá práve takto.

„ Klimatické extrémny už nie sú náhodou, ale základným trendom v počasi,“ tvrdí nemecký vedec Anselm Smolka. Vplyv globálneho otepľovania na každodenné počasia je zrejmý aj podľa iných vedeckých osobností. Obdobia sucha na juhu a ničivé dažde v strednej Európe sú stále silnejšie. Ak sa prudko neznížia emisie skleníkových plynov, počas najbližšieho polstoročia Európa silu počasia ešte len pocíti. Ničivá smršť živlov tento rok po sebe zanechala v alpských krajinách obrazy skazy. Pocítli to najmä obyvatelia v Nemecku, Rakúsku a vo Švajčiarsku. Po vode a dažďoch, naopak, húfne volali hasiči v Portugalsku a v susednom Španielsku. Ešte oveľa hrozivejšie zasiahli hurikány ďaleko od nás. Pre Floridu bol hurikán Katrina už tento rok jedenástym, iný bičoval Japonsko, ale najničivejším bola už spomínaná „Katrina“ v Mexickom zálive. Práve tá opäť ukázala, čo dokáže príroda spôsobiť ľudskému svetu.

A čo príde po najhorúcejšom desaťročí?

Vedci varujú pred hrozbou rozmrazovania ľadovcov, ale aj pôdy v západnej Sibíri. Rast teploty planéty je vedecky dokázaný fakt. Výsledky výskumov svetových odborníkov potvrdili, že teplo sa hromadí v atmosfére našej planéty namiesto toho, aby sa vyžarovalo späť do vesmíru. Dôvodom otepľovania Zeme je hromadenie skleníkových plynov v atmosfére. Predpokladá sa, že priemerná teplota sa zvýši o 1 až 5 °C. Vedci z oxfordskej univerzity publikovali článok o rozmrazovaní pôdy v západnej Sibíri. Územie s rozlohou milión štvorcových kilometrov sa rozmrazuje prvýkrát po 11 tisíc rokoch, teda od čias svojho vzniku. Subarktická Sibír je najväčším územím večne zamrznutej pôdy a vedci sa obávajú, že jej topením sa do vzduchu dostanú miliardy ton metánu. A ten je asi 20-krát „účinnnejším“ skleníkovým plynom ako oxid uhličitý. V západnej Sibíri sa tvoria v zemi trhliny a vznikajú jazerá až kilometer široké. Dôsledky otepľovania môžu byť rôzne. Znečisťovanie ovzdušia skleníkovým plynom napriek tomu pokračuje a odborníci varujú pred druhou priemyselnou revolúciou v krajinách ako Čína a India.

M. Gazdičová
(Zdroj Pravda)

Predstavili sme sa Francúzom

V dňoch od 14.9.2005 do 20.9.2005 sa uskutočnila oficiálna návšteva predstaviteľov departmentu Horné Pyreneje z Francúzska v Prešovskom samosprávnom kraji. Francúzsku delegáciu viedol podpredseda Generálnej rady departmentu Horné

Pyreneje Bernard Verdier. Členmi delegácie boli predovšetkým odborníci v oblasti cestovného ruchu a sociálnych služieb.

Madam Francoise Daublon – zástupkyňa hlavného vedúceho pre oblasť sociálnych vecí regiónu dva dni oficiálnej návštevy venovala zoznámeniu sa s poskytovaním sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji, celkovému vývoju sociálneho systému na Slovensku a samozrejme na odbornom seminári nám predstavila aj sociálny systém a jeho vývoj vo Francúzsku, konkrétne aj v regióne Horné Pyreneje. Zdôraznila predovšetkým široký rozsah kompetencií, podporený finančne, ktoré štát delegoval na samosprávu v sociálnej oblasti.

Domov sociálnych služieb v Giraltovciah bol jedným z troch zariadení vybraných na konkrétnu prezentáciu poskytovania sociálnych služieb pre deti a dospelých občanov v našom regióne (v Prešovskom samosprávnom kraji je podobných zariadení 28).

Dňa 17.9.2005 v popoludňajších hodinách madam Francoise Daublon v doprovide pani Ing. Richmanovej, poverenej vedením odboru sociálneho PSK, navštívila náš domov sociálnych služieb. Priamo v zariadení sa zoznámila s odbornými činnosťami a službami, ktoré naše zariadenie poskytuje svojim klientom.

Aj napriek tomu, že vo Francúzsku sa služby ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom povinne zabezpečujú len vtedy, ak nie je možné udržať takúto osobu v domácom prostredí, vysoko ocenila starostlivosť poskytovanú pre deti a dospelých občanov v našom domove sociálnych služieb.

Samozrejme, že aj u nás je prioritou poskytovať sociálnu službu klientovi v domácom prostredí. Avšak vzhľadom k tomu, že väčšina našich klientov má ťažké telesné postihnutie kombinované s mentálnym a zmyslovým postihnutím, mnohí z nich pochádzajú zo sociálne slabých rodín a rodín nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi, aj napriek veľkej snahe im nemôžu zabezpečiť potrebnú odbornú starostlivosť blízki príbuzní. Preto požiadali o poskytovanie sociálnej služby v našom zariadení.

V závere návštevy boli na úrovni madam Daublon a pani Ing. Richmanovej dohodnuté okruhy jednotlivých odborných činností, ktoré predložia svojim nadriadeným, ako konkrétne výstupy tejto pracovnej návštevy pre budúcu možnú spoluprácu v sociálnej oblasti medzi Prešovským samosprávnym krajom a departmentom Horné Pyreneje.

Mgr. Slávka Vojčeková
riaditeľka DSS

DOMOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V GIRALTOVCIACH

P O Z V Á N K A

Klienti a pracovníci Domova sociálnych služieb v Giraltovciah Vás týmto pozývajú na

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ,

ktorý sa uskutoční:

Dňa: 25.10.2005
V čase: od 9,00 hod. do 15,00 hod.
Kde: Domov sociálnych služieb, Kukorelliho 17
v Giraltovciach
Kto organizuje: My ! Klienti domova.
Pre koho: Pre všetkých, ktorí majú záujem.
Prečo: Preto, aby sme sa zoznámili navzájom, aby ste videli ako žijeme.

Sme ľudské bytosti ako Vy, len vyzeráme trochu ináč a nie všetkým našim slovám možno rozumieť.

Spolu s nami sa naučte tešiť z maličkostí, ktoré Vám pomôžu viac porozumieť nášmu svetu !

Tešíme sa a čakáme Vás !

Kontakt: tel. 7322555

Do pozornosti

Od januára budúceho roku nemôžu samosprávy bioodpad zo záhrad či cintorínov, ako napríklad konáre, skladovať a spaľovať, ale musia zabezpečiť jeho kompostovanie. Ukladá im to novela zákona o odpadoch. Ak tak neurobia, hrozia im pokuty. Obce s nízkymi rozpočtami rozmýšľajú, kde na kompostárne vziať peniaze. Aj napriek problémom s financiami sa musia obce i mestá zo zákona zapojiť do kompostovania bioodpadu. V opačnom v prípade im môže byť uložená pokuta až do výšky 200-tisíc korún. (Danica Filová – ministerstvo životného prostredia). Ak obce a mestá kompostárne aj vybudujú, musia ešte presvedčiť obyvateľov, aby svoj bioodpad likvidovali v týchto zariadeniach. Za nedodržanie pokynov ich môžu za to samosprávy sankcionovať výškou, ktorú si stanovia vo svojich VZN. Cieľom týchto opatrení je vytvárať nulový odpad. Bioodpad zlikvidovať cez kompostárne a ostatný separovaným zberom.

Pravda 19.08.2005

Za odhodenie starého elektrospotrebiča do kontajnera pred dom či do prírody môžete podľa platného zákona dostať pokutu od päťtisíc korún. Starý elektroodpad však môžete odniesť do predajne elektrospotrebičov , zbierajú ho aj obce v zberných dvoroch. Celý systém je financovaný cez každý nový spotrebič. Najvyšší – päťstokorunový - je pri

chladničkách či mrazničkách. Recyklácia práčky alebo sporáka je spoplatnená 150 korunami, za mixér či žehličku je desať korún. Či sa elektrospotrebiče o tento poplatok alebo jeho časť predražia, však zatiaľ nie je isté. Podľa zákona majú predajcovia povinnosť recyklačný poplatok zahrnúť do ceny výrobku. Či sa tým je ho cena zvýši, alebo nie, rozhoduje skôr trh. Predajňa môže odmietnuť prevziať znečistený alebo nekompletný spotrebič. Pre hračky, športové a rekreačné zariadenia či hudobné elektronické nástroje zatiaľ podobný systém zberu nie je vytvorený. Každá obec určí vo všeobecne záväznom predpise spôsob, akým bude zbierať elektroodpad. Nový systém recyklácie elektroodpadu, ktorý má šetriť životné prostredie, platí odnes vo všetkých krajinách Európskej únie.

(Pravda 13. augusta 2005)

Zaviesť akúkoľvek zmenu do praxe je vždy ťažké. Zvlášť riešiť odpad, čierne skládky a likvidáciu vôbec. Separovaný zber sa ešte u nás celkom neudomácnil, povedomie obyvateľov pokulháva za vývojom, preto bude náročné zo strany mesta splniť aj ďalšie ustanovenia. Vývoz odpadu sa v našom meste uskutočňuje podľa harmonogramu, ktorý domácnosti dostali, zberný dvor pre naše mesto je na tzv. Tehelni, kde môžu obyvatelia aj individuálne odviezť napr. plasty každý deň, najlepšie od 7. – 8. hod., zatiaľ je to miesto aj pre vyradené elektrospotrebiče, kým sa neuvedie iný, už spomínaný spôsob zberu. Dobrým a rýchlym informátorom zmien je aj náš mestský rozhlas, ktorý bude včas informovať a usmerňovať obyvateľov aj v tejto oblasti.

Spracovala
M. Gazdičová

Mrzí nás

Málo sa hovorí či píše na stránkach nášho Spravodajcu o službách v našom meste, myslím tým služby zákazníkom, konkrétne v obchodoch, o úrovni predaja, hygiene, ale aj o vzájomnej komunikácii v zmysle známeho výroku – náš zákazník, náš hosť. Kvalita výrobkov, hygiena v potravinárskych predajniach či podobných zariadeniach je sledovaná, verejne vyhodnocovaná a pranierovaná ŠOI. Sú to zrejme zriedkavejšie návštevy, viac-menej náhodilé, alebo po konkrétnom upozornení nespokojným zákazníkom. V ostatnom čase je na nás všetkých, aby sme prispeli ku skvalitneniu a skultúrnemu v oblasti služieb a predaja.

Iste máte viac či menej obľúbené obchody, ktoré radi navštívite, vyhovuje vám sortiment, obsluha. Dobré pôsobí čistá, zosúladená, prehľadná predajňa vrátane personálu, resp. práve jeho zásluhou. Iste o takých viete. Ja ale reagujem na požiadanie našich čitateľiek, ktoré sa pohoršujú nad manipulovaním s pečivom, jeho ohmatávaním, preberaním nespočetným množstvom rúk, a to chleba, ako aj drobného pečiva. Výhodu majú predajne s pultovým predajom, kde predávajúca vloží chlieb či pečivo priamo do vrecúška. V opačnom prípade je pečivo prístupné všetkým, a aj keď sú k dispozícii vrecúška, papiere na ohmatávanie, mnohí zákazníci tieto potrebné hygienické zásady nedodržia a často odradia ďalších siahnuť po práve ohmatanom chlebe. Vo veľkej predajni v návale zákazníkov nestačí personál obsiahnuť všetko. Jeho úsilie musí ale smerovať k tomu, aby sa podobné praktiky postupne odstránili. A samozrejme, aj my všetci, každý sám za seba, ale možno aj vzájomným upozornením a poučením.

M. Gazdičová

SPRIEVODCA SVETOM ETIKETY

Telefóny sú jednoducho všade. Vieme však správne telefonovať? Podľa toho, čo denne počujeme zo slúchadla, ani veľmi nie. Ak voláme známemu či kolegovi domov, snažme sa mu volať vtedy, keď ho čo najmenej vyrušujeme. Ak vieme, že má napr. malé dieťa, ktoré dáva pravidelne o 13,00 hod. spať, a my just zavoláme, nečakajme, že sa nám poďakuje. Radšej sa vopred dohodnime, kedy mu máme volať.

V úradnom styku dodržiavame určité pravidlá. Po zdvihnutí slúchadla uvedieme názov svojej firmy a svoje meno, napr. „Stavebný podnik, Ing. Hora. Dobrý deň, prosím...“ Volajúci reaguje podobným spôsobom, čiže predstaví sa, pozdraví a uvedie účel svojho telefonátu. Výrazy typu: haló, počúvam a pod. sú absolútne nevhodné. Častým zlozvykom pri telefonovaní býva otázka volajúceho „Kto je tam?“ Volajúci sa má najskôr predstaviť, pozdraviť, uviesť, s kým chce hovoriť, a nie sa vypytovať. No nakoniec, ak došlo k omylu, nikdy sa nezabudnime ospravedlniť. Bez slova zložený telefón by sa nepáčil ani nám.

Mnoho telefónov, aj v domácnostiach, má už zabudované nahrávače. Veľa ľudí sa ich úplne zbytočne obáva, pretože nevedia, ako majú formulovať odkaz pre neprítomného. Stačí, ak sa predstavíme, uvedieme svoju prosbu – buď s dátumom a hodinou, kedy zavoláme znovu, alebo kedy nás má dotýčny zavolať – aj s naším telefónnym číslom – aby nás volaný nemusel vyhľadávať v telefónnom zozname.

Týka sa to pevných liniek. Pravidlá pre mobilné telefóny sú voľnejšie, modernejšie.

Z P O Z

Do radov obyvateľov nášho mesta sme privítali:

Emanuela Kuseka
Timeu Mašlejovú
Fatimu Daňovú
Patrika Pavúka

V mesiaci október svoje životné jubileá oslávia jubilanti:

Anna Novická	50	Anna Hlavinková	60
Ladislav Mati	50	Mária Kuchariková	65
Juraj Bednár	50	Anna Legišná	70
Štefan Katriňák	50	Mária Paľšová	70
Mária Dzurišová	55	Alžbeta Mihalíková	70
Mária Petreňová	55	Mária Dunčáková	75
MUDr. Jozef Hrinko	55	Zuzana Kandračová	75
Milan Dulina	55	Emília Gdovinová	80
Elemír Makula	55		

Manželstvo uzavreli:

Pavol Lechman - Zuzana Klemová

Kračúnovce		Giraltovce
Miroslav Daňo Giraltovce	-	Miroslava Študyová Giraltovce
Pavol Roba Giraltovce	-	Dominika Kuseková Giraltovce
Peter Vojs Giraltovce	-	Viera Perželová Železník
Marek Drobňák Kračúnovce	-	Ingrid Fečová Giraltovce
Marek Mojdis Giraltovce	-	Jana Janičová Železník
František Marko Giraltovce	-	Mária Gočová Giraltovce

Š P O R T

Odkaz pre všetkých v MFK Slovan

Zachovajte si chladnú hlavu

Tretia futbalová liga nabrala vyššie obrátky a po septembrových kolách je jasné o ambíciach a možnostiach jednotlivých klubov. O prvú priečku sa pobijú Trebišov, Stropkov a Stará Ľubovňa. Do novej II. ligy sa tlačia aj obe rezervy, Košická, Prešovská. Na dolnom konci to vyzerá veľmi zaujímavo. Nepresvedčivé výkony podáva Nižná Myšľa a Svidník. Naopak viditeľný pokrok je vidieť v MFK Slovan Giraltovce. Odrazilo sa to na postavení v tabuľke, a tak sa Slovan vyhupol už na 14. miesto. Výrazne k tomu prispelo doplnenie mužstva mladými hráčmi. Galik aj Vojta oživil hru mužstva a aj rošády v zostave sa pozitívne prítvrdili už v zápase v Barci. Navyše sa uzdravil aj Eliáš. Víťazstvo 3 : 1 bolo veľkým povzbudením. Žiaľ prišiel „anglický“ týždeň a naše varovania sa naplnili. Tri prehry a skóre 1 : 9 nepotešili. Boli to síce veľmi silní súper, ale v tejto náročnej súťaži je dobrý každý bod. A práve tento bod doslova „prešustrovali“ futbalisti Giraltovci v zápase so Stropkovom. Aj keď bola Tesla veľkým favoritom, Giraltovčania statočne bojovali. Nezlomil ich ani gól po nedorozumení najskúsenejších hráčov Živčáka a Mitaľa. Keď sa podarilo osem minút pred koncom Živčákovi vyrovnáť, zisk cenného bodu bol na dosah. Potom sa začalo hrôzostrašných osem minút. To, čo sa dialo na hracej ploche, ale aj mimo nej, sa nedá ináč nazvať ako totálny chaos. Pri lavičke Slovana bolo veľa ľudí a každý z nich kričal niečo iné. Z tribúny sa nedalo rozoznať, kto dáva taktické pokyny a podľa toho to aj tak dopadlo. Hráči na ihrisku zabudli v zhone na

defenzívu a Stropkov nekompromisne trestal víťazným gólom. O tom, že v III. lige sa dá uspieť a vyhrávať, potvrdil zápas s Turňou. Domácu futbalisti po zodpovednom a disciplinovanom výkone zvíťazili 2 : 1 a získali svoje prvé domáce body.

Smerovanie Slovana by malo teraz nabrat' ten správny smer. Tretia liga je náročná súťaž po všetkých stránkach. Uspieť v nej môže len ten, kto zmení svoje návyky a prispôsobí sa ťažším podmienkam. Čo to znamená pre Giraltovce ? V každej situácii zachovať pokoj, rozvahu a chladnú hlavu. Týka sa to všetkých zainteresovaných, hráčov, trénerov aj funkcionárov. Škoda len, že diváci majú hlavu až príliš chladnú.

MVDr. Miroslav Deutsch

Výsledky zápasov:

Starší dorast

Šaca – Slovan	3 : 0
Slovan – Rožňava	7 : 0 /Digoň 3, P. Čuška 2, Mitaľ, Paľa
Slovan – Košice „C“	0 : 4
Stará Ľubovňa – Slovan	3 : 0

Mladší dorast

Šaca – Slovan	2 : 3 / Štinčík 2, Cauner/
Slovan – Rožňava	0 : 2
Slovan – Košice „C“	4 : 1 / M. Partila 2, Breja, Hvišč/
Stará Ľubovňa – Slovan	3 : 2 / Breja, Dvorský/

Starší žiaci

Michalovce - Slovan

POZVÁNKA

Mesto Giraltovce – oddelenie kultúry
v spolupráci
so Slovenským zväzom sclerosis multiplex
a Prešovským samosprávnym krajom
Vás srdečne pozývajú
na veľký benefičný koncert
Spojme srdcia pre zdravie
dňa 12. októbra 2005 o 17.00 hod.
do sály Kultúrneho domu v Giraltovciach

OPRAVA:

Názov článku v septembrovom čísle Spravodajcu na str. 32 mal znieť Desatoro pre učiteľov.

INZERCIA

POHOTOVOSTĚ
Okamžité krátkodobé půjčky
PENIAZE V HOTOVOSTI
DO 4 HODÍN

0902 186 527